

История, мировая и отечественная культура

УДК 008(476)

Культура Беларуси на современном этапе: достижения и тенденции

Баландин К.И.

Белорусский национальный технический университет

Анализ свидетельствует, что в настоящее время возрастает социальное значение культуры, её роль в жизни общества. Об этом убедительно говорят открытие новых социально-культурных объектов, эксклюзивные выставки, строительство памятников национальным деятелям, реставрация ряда объектов и др. Этому в немалой степени способствовало объявление 2012 г. – годом книги, 2015 г. годом молодёжи, 2016 г. годом культуры, 2017 г. – годом науки; проведение в мае 2016 г. в Минске международного конгресса белорусской культуры, появление новых лауреатов премии Президента республики Беларусь «За духовное возрождение», рост международных культурных контактов, утверждение Национальной премии в области изобразительного искусства, проведение традиционных музыкально-культурных фестивалей «Минская весна», «Белорусская музыкальная осень», «Славянский базар» в Витебске и др.

Наблюдается заметная активизация работы Государственного художественного музея Беларуси: в Минске состоялась выставка картин белорусско-французского художника Романа Заслонова (внука Героя Советского Союза К.С. Заслонова), на которой демонстрировалось более 30 полотен, прошли выставки работ П. Пикассо и Леонардо да Винчи, православных и католических икон в знаменитом музее Ватикана, выставка картин белорусско-французского художника, уроженца Беларуси М. Заборова, выставка «Русская живопись XX–XXI веков» из собрания российского коллекционера А. Володчинского, где были представлены работы И. Айвазовского, В. Васнецова, И. Левитана, А. Саврасова, И. Репина, а также художников-выходцев из Беларуси Х. Сутина, Ю. Пэна, М.Кикоина. Продолжается проектирование и сооружение памятников видным национальным деятелям и культурным достижениям. В их числе памятники В. Дунину-Марцинкевичу и С. Монюшко (Минск), А. Невскому и Ольгерду (Витебск), М. Танку (Мядель), Ткачу и Слуцкому поясу (Слуцк) и др. Ведутся реставрационно-восстановительные работы

ряда историко-культурных объектов. К 500-летию белорусского книгопечатания изданы все книги Библии Ф. Скорины, были переизданы факсимильным способом Слуцкое и Полоцкое евангелии и другие раритеты.

УДК Б 930

Цэнзура як сродак ажыццяўлення ідэалагічнай палітыкі расійскага самадзяржаўя

Багдановіч А.І.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Цэнзура ў Расійскай імперыі з'яўлялася важным рычагом правядзення палітыкі самадзяржаўя ў галіне ідэалогіі не толькі на тэрыторыі сучаснай Беларусі, але і ў межах ўсёй краіны. У прапануемым даследаванні мы паставілі мэту прасачаць асноўныя этапы развіцця цэнзуры ў імператарскай Расіі і паказаць, што яна, сапраўды, з'яўлялася адным з найважнейшых сродкаў ажыццяўлення ідэалагічнай палітыкі самадзяржаўя.

З канца XVIII ст. па 1917 г. ў расійскай цэнзуры склаліся пэўныя традыцыі, былі выпрацаваны розныя яе віды і формы, накіраваныя на ахову асноў дзяржавы і яе інстытутаў, абмежаванне свабоды слова і доступу да рознага роду інфармацыі, пераслед іншадумства і г. д. Шматлікія Рэвалюцыі на захадзе аказалі моцны ўплыў на цэнзурную палітыку, кінуўшы ўсе сілы і сродкі на «супакаенне мяцежнага духу» Польшчы і беларускіх губерняў, улады спрабавалі цэнзурнымі мерамі спыніць распаўсюджанне антыўрадавых ідэй.

Па патрабаванні III аддзялення, цэнзарам неаднаразова нагадвалася аб абавязку даводзіць да ведама «вышэйшага начальства», калі на цензураванне будзе прадстаўлена сачыненне «парушальніка абавязку вернападданага». Асобая ўвага цэнзуры, было звернута на перыядычны друк, бо прэса аператыўна перадавала разнастайную інфармацыю і распаўсюджвалася сярод шырокага кола асоб.

Прызнаючы небяспеку «разбуральнага заходняга ўплыву», урад спрабаваў захаваць ад яго грамадзян сваёй краіны. Перш за ўсё ён імкнуўся да недапушчэння крытычных думак у адносінах да інстытута самадзяржаўя. Дадзены цэнзурны кірунак у стаўленні да замежнай літаратуры ўпершыню ярка выявіўся на фоне шматлікіх еўрапейскіх рэвалюцый XVIII–XIX стагоддзў, калі Расія «з двойчы ўзросшым стараннем стала ўзводзіць плот вакол імперыі», асцерагаючыся, што ліберальныя ідэі знойдуць адбітак у сэрцах людзей – найвялікшая ўвага пры гэтым надавалася айчыннай перыёдыцы, здольнай гэтыя ідэі данесці да радавога чытача проста і зразумелай мовай. Але рускі імперскі рэжым